
ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ЕКОЛОГО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КАРКАСУ СИСТЕМИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

О.С. ЗАНЧУК,

здобувач кафедри земельного кадастру, Львівський національний
університет природокористування, Україна,

Email: oleksandrzanchuk9@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-3775-8075>

Анотація. З'ясовано, що екологічний каркас системи землекористування є сукупністю складових частин ядер, що мають різний рівень і розташовуються за принципом «від загального до часткового», і компонентів, об'єднаних екологічними коридорами екологічної мережі. Для Львівської області екологічний каркас системи землекористування є базовою основою для еколого-рекреаційного каркасу. Адже, активна антропогенна діяльність і все більший вплив рекреаційного виду діяльності (який охоплює всі види відпочинку, у тому числі туристичної та іншої діяльності) зумовили необхідність створення каркасу із залученням територій для забудови обслуговуючої інфраструктури. Подано визначення поняття еколого-рекреаційного каркасу, під яким треба розуміти територію з підпорядкованими одиницями природних та рекреаційних ресурсів, які об'єднані екологічними зв'язками з метою захисту та охорони територій, а також забезпечення раціонального рекреаційного землекористування. Одна з ключових відмінностей еколого-рекреаційного каркасу — це, перш за все, об'єднання не лише природних територій, а й територій залучення туристів із наявною інфраструктурою, тобто включення до цієї системи, наприклад, еколого-рекреаційних кластерів для розвитку економіки та залучення інвестицій у регіон, підвищення ефективності використання існуючих рекреаційних зон, та створення і просування нових для регіону видів рекреації.

Здійснено аналіз землекористування структурних елементів екологічної мережі Львівської області станом на 2023 р., який показує, що в регіоні сформовано тільки на 26,4%, в тому числі землекористування ключових територій (природні ядра) на 51,4%, землекористування сполучних територій (екокоридори), буферних територій та відновних територій зовсім не сформовано. Використовуючи, дані екологічного каркасу системи землекористування запропоновано елементи рекреаційного каркасу області. Провівши містобудівне зонування території визначено основні типи землекористування Львівської області.

Проаналізовано склад землекористування за основними типами в розрізі районів області, що дозволило розробити прогноз їх розвитку до 2035 р.

Ключові слова. Еколого-рекреаційний каркас системи землекористування, екологічна мережа, зонування земель за типами землекористування.

Постановка проблеми

Одним із найважливіших пріоритетів соціально-економічного розвитку Львівської області, як «конкурентоспроможного регіону з високим рівнем інвестиційної та туристичної привабливості, соціальною, транспортною та інженерною інфраструктурою, ландшафтним різноманіттям та багатими природними і рекреаційними ресурсами, розвитком людським потенціалом» [10], сьогодні є розвиток рекреаційної та сільськогосподарської діяльності при одночасному збереженні суворого екологічного режиму. Таким чином, у системі забезпечення комплексного сталого територіального розвитку регіону формування землекористування екологічної мережі як екологічного каркасу системи землекористування є досить актуальним.

У цьому контексті є доцільним, у системі забезпечення комплексного, сталого розвитку територіальних громад, земельних ресурсів, економічного зростання та привабливості певної території - формування екологічного каркасу системи землекористування – комплексу взаємопов'язаних об'єктів природоохоронної, рекреаційної та культурної спрямованості, забезпечених необхідною землепорядною інфраструктурою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Серед наукових досліджень побутує думка про необхідність не просто

розвивати окремо взяті території, а й вирішувати завдання просторового їх упорядкування, посилення взаємодії між окремими елементами, надання функціональної цілісності, що, у свою чергу, буде спрямоване на підтримку сталого розвитку всього адміністративно-територіального утворення, тобто застосовувати інтегрований та системний підхід [1]. Погоджуючись з думкою низки авторів, вирішенню цього завдання може сприяти створення та формування землекористування екологічної мережі [2]. Отже, на сьогоднішній день вчені виділяють екологічний, природний, природно-екологічний, природно-економічний каркаси територій або їх поєднання [3]. Існує досить багато понять щодо дефініцій вищевказаних термінів. У всіх роботах метою створення та виявлення екологічних зв'язків є захист та охорона земельних і інших природних ресурсів від антропогенного впливу. Третяк А.М. зупиняється на думці, що ключовими точками формування екологічного каркасу є просторово-сполучена мережа природних і природно-антропогенних територій.

Мета дослідження. Дослідження особливостей планування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування Львівської області з врахуванням регіональних особливостей.

Матеріали і методи наукового дослідження

У процесі виконання дослідження автор використав наукові публікації,

що стосуються планування використання та охорони земель та природних ресурсів, а також виконання умов екологічної безпеки. Інформаційну базу дослідження склали нормативно правові документи, офіційні статистичні матеріали та звіти Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, а також Міністерства довкілля та природних ресурсів України. При цьому використано методи логічного узагальнення та наукової абстракції – для уточнення понятійного апарату дослідження; системного аналізу і синтезу, індукції й дедукції – для виявлення закономірностей, особливостей формування, використання і розвитку землекористування; комплексного аналізу – для вияву особливостей еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування..

Результати дослідження та їх обговорення

Екологічний каркас системи землекористування є сукупністю складових частин ядер, що мають різний рівень і розташовуються за принципом «від загального до часткового», і компонентів, об'єднаних екологічними коридорами екологічної мережі. Під ядрами або ключовими територіями прийнято розуміти ділянки, що мають самостійну природоохоронну цінність: заповідники, національні та природні парки, заказники тощо. Екологічний каркас включають у собі чотири основні компоненти: структурні елементи екомережі - території екомережі, що відрізняються за своїми функціями. «До структурних елементів екомережі відносяться ключові, сполучні, буферні та відновлювані території. Ключові території

забезпечують збереження найбільш цінних і типових для даного регіону компонентів ландшафтного устрою та біорізноманіття. Сполучні території (екокоридори) поєднують між собою ключові території, забезпечують міграцію тварин та обмін генетичного матеріалу. Буферні території забезпечують захист ключових та сполучних територій від зовнішніх впливів. Відновлювані території забезпечують формування просторової цілісності екомережі, для яких мають бути виконані першочергові заходи щодо відтворення первинного природного стану» [5].

Практичне значення екологічного каркасу полягає у можливості їх використання в управлінні землекористуванням та природокористуванням, що забезпечує сталий розвиток у цілому.

Для Львівської області екологічний каркас системи землекористування є базовою основою для еколого-рекреаційного каркасу. Адже, активна антропогенна діяльність і все більший вплив рекреаційного виду діяльності (який охоплює всі види відпочинку, у тому числі туристичної та іншої діяльності) призвели до того, що виникла необхідність створення каркасу із залученням територій, які забудовуються обслуговуючою інфраструктурою. У зв'язку з цим одним із напрямів може стати формування моделі системи землекористування, що поєднує функції природоохоронної та рекреаційної систем, і в цьому випадку більш вірно говорити про інтегрування екологічного та еколого-рекреаційного каркасів системи землекористування.

Під еколого-рекреаційним каркасом треба розуміти територію з підпорядкованими одиницями при-

Рис. 1. Складові елементи еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування*

* Розроблено автором з використанням джерела [2].

родних та рекреаційних ресурсів, які об'єднані екологічними зв'язками з метою захисту та охорони територій, а також забезпечення раціонального рекреаційного землекористування. Одна з ключових відмінностей еколого-рекреаційного каркасу — це, перш за все, об'єднання не лише природних територій, а й територій залучення туристів із наявною інфраструктурою, тобто включення до цієї системи, наприклад, еколого-рекреаційних кластерів, у тому числі для розвитку економіки та залучення інвестицій у регіон, підвищення ефективності використання існуючих рекреаційних зон, та створення і просування нових для регіону видів туризму. У складі еколого-рекреаційного каркасу до складу ядер екологічної мережі, необхідно також включати еколого-рекреаційні кластери, які можуть бути зосереджені навколо природних ресурсів, особливо природних територій (ПЗФ), що мають історичну цінність (рис. 1).

Другий ярус — це допоміжні елементи, природні території регіонального та місцевого значення. Екологічними коридорами є сполучні території (екокоридори) екологічної мережі — зелені насадження, лісосмуги, лінії міграції тварин, прилеглі зелені зони до ядра, заплавні луки біля річок. Очевидно, що при цьому необхідне забезпечення цілісності системи за рахунок нормування всієї антропогенної діяльності як на каркасних, так і на між каркасних територіях з урахуванням загальних принципів планування [2].

З метою регулювання діяльності на цих територіях землекористування є можливим встановлення спеціальних режимів використання території, поширення практики встановлення спеціальних землепорядних регламентів (сьогодні існують сільськогосподарські, лісгосподарські, містобудівні регламенти, регламенти охорони та використання ПЗФ) [4].

Таким чином, зонування земель

за типами (підтипами) землекористування може бути одним із інструментів формування різних територіальних каркасів.

Виділення територій багатофункціонального землекористування, встановлення різних режимів використання та охорони, вплив на суміжні об'єкти може бути встановлене за допомогою різних видів зонування території (землепорядного, ландшафтного, містобудівного, обмежувального, функціонального тощо) [5].

Як приклад наведемо основні ключові позиції при формуванні еколого-рекреаційного каркасу у Львівській області, а саме результати еколого-функціонального та рекреаційного зонування області у контексті формування структурних елементів екологічної мережі та еколого-рекреаційного каркасу. Відповідно до «Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 рр.» [10], основним напрямом ефективного державного управління соціально-економічного розвитку регіону виступає розкриття природно-екологічного та природно-рекреаційного потенціалів, створення сучасного екологічного та рекреаційного каркасів, що забезпечує підвищення рекреаційної привабливості регіону за рахунок ефективного використання історико-культурних та природно-рекреаційних ресурсів [10].

Відповідно до відомостей наведених у Регіональній доповіді «Про стан навколишнього природного середовища у Львівській області в 2022 році» в межах Львівської області є 9 природних мікрорайонів, відмінних за геолого-геоморфологічною будовою, ґрунто-кліматичними умовами, флористичними і геоботанічними особливостями, в тому числі Розточчя і Карпати [7,12]. Ці фактори

є визначальними у формуванні і територіальному розміщенні об'єктів природно-заповідного фонду.

Площа природно-заповідного фонду Львівської області становить 173,6 тис. га. Землі ПЗФ загальнодержавного значення становлять 85,9 тис. га та місцевого – 94,4 тис. га (табл. 1, рис. 2) [10,6]. Державні природні заказники також є найважливішою ланкою. На території області 10 діючих заказників загальнодержавного значення площею 3323 га, та 68 місцевого значення площею 31849 га.

В області розташовані три об'єкти, які були включені до всесвітньої мережі біосферних резерватів МАБ ЮНЕСКО.

1) Регіональний ландшафтний парк "Надсянський" загальною площею 19428 га створений для збереження екологічного балансу верхів'я річки Сян, який простягається через території України та Польщі. З 1998 року він є частиною першого в світі міжнародного українсько-польсько-словацького біосферного резервату "Східні Карпати".

2) З метою збереження біорізноманіття, розвитку місцевих громад та проведення еколого-освітньої діяльності була створена українська частина міжнародного біосферного резервату "Розточчя", який був включений до Світової мережі біосферних резерватів МАБ ЮНЕСКО у 2011 році. Площа української частини резервату становить 74416,0 га.

Завдяки об'єднаним зусиллям української та польської сторін, Міжнародною координаційною радою Програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера» 19 червня 2019 року прийнято рішення про включення до всесвітньої мережі Міжнародного українсько-польського біосферного резерва-

1. Динаміка структури природно-заповідного фонду Львівської області*

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	01.01.2022		01.01.2023	
	Кількість, шт.	Площа, га.	Кількість, шт.	Площа, га
Заповідники: природні	1	2084,5	1	2084,5
біосферні	-	-	-	-
Національні природні парки	5	79587,52	5	79587,52
Регіональні ландшафтні парки	5	56540,68	5	56540,68
Заказники: загальнодержавного значення	10	3322,9952	10	3322,9952
місцевого значення	68	31839,5949	68	31839,5949
Пам'ятки природи: загальнодержавного значення	2	592,8	2	592,8
місцевого значення	199	2347,764	203	2348,689
Заповідні урочища	37	2823,3	37	2823,3
Ботанічні сади: загальнодержавного значення	2	41,2	2	41,2
місцевого значення	1	1,5	1	1,5
Дендрологічні парки: загальнодержавного значення	2	64	2	64
місцевого значення	3	3,4434	3	3,4434
Зоологічні парки: загальнодержавного значення	-	-	-	-
місцевого значення	1	5,9	1	5,9
Парки - пам'ятки садово - паркового мистецтва: загальнодержавного значення	7	169,76	7	169,76
місцевого значення	61	810	61	810,8485
Разом	404	180235,806	408	180236,619
в тому числі:				
загальнодержавного значення	29	85862,7752	29	85862,7752
місцевого значення	375	94373,0308	379	94373,8433
Фактична площа ПЗФ	173605,646			173606,458
% фактична площа ПЗФ від площі адміністративно - територіальної одиниці		7,95		7,95

*Сформовано автором з використанням джерела [10,6].

ту природний заповідник «Розточчя» загальною площею 371902 га. Резерват розташований з польської сторони і його площа складає – 297015 га, а з української – 74887 га.

Надання статусу транскордонного біосферного резервату визнається на

міжнародному рівні як визначення видатних природних, ландшафтних і культурних цінностей регіону Розточчя.

3) На території природного заповідника "Розточчя" розташовується унікальна ділянка старовічних бу-

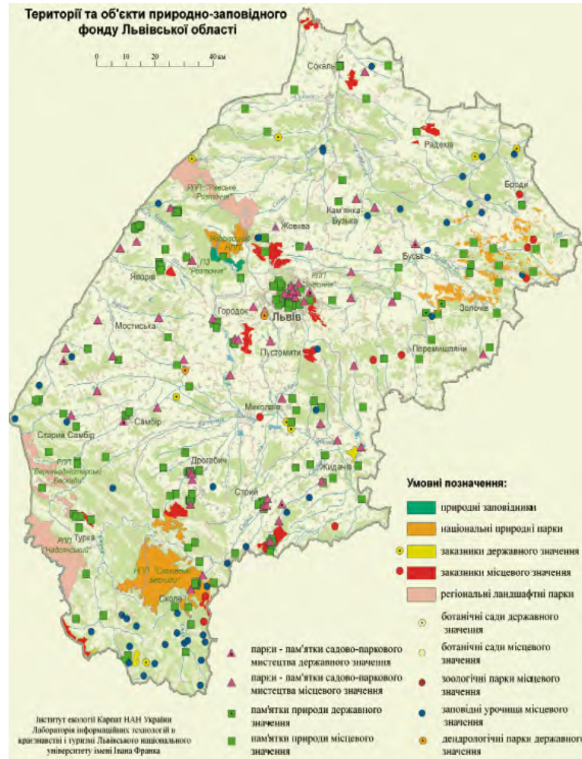

Рис. 2. Територіальне розміщення землекористування територій природно-заповідного фонду Львівської області [10,6]

кових лісів площею 384,81 га. На 41-й сесії Комітету світової спадщини ЮНЕСКО, яка відбулася 7 липня 2017р. у м. Кракові (Республіка Польща), ці ліси були включені до складу українсько-словацько-німецького об'єкта світової спадщини ЮНЕСКО. Сюди входили букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини та Словаччини. Сьогодні їх назва "Незаймані букові ліси Карпат та інших регіонів Європи", а територія їх розміщення охоплює дванадцять країн – Албанію, Австрію, Бельгію, Болгарію, Іспанію, Італію, Румунію, Словенію, Хорватію.

Львівська область відзначається значною кількістю природно-рекреа-

ційних ресурсів, що покладає на неї велику відповідальність в рамках держави. Її внесок у природно-ресурсний потенціал України становить приблизно 5,4%. Серед карпатських областей Львівська область поступається лише Закарпаттю за потенціалом природних рекреаційних ресурсів.

Серед найцінніших об'єктів природно-заповідного фонду є природний заповідник "Розточчя", як зазначено вище, включений за рішенням ЮНЕСКО до Всесвітньої мережі біосферних резерватів, а також національні природні парки "Сколівські Бескиди", "Яворівський", "Північне Поділля", "Бойківщина" та "Королівські Бескиди".

2. Характеристика існуючого та проектного землекористування структурних елементів екологічної мережі Львівської області*

Назва землекористування за функціональним використанням (структурного елементу екомережі)	Існуюча площа станом на 2023 р., тис. га	Проектна площа по схемі, тис. га	+, - проектної площі до існуючої	
			тис. га	%
1. Ключові території (природні ядра)	173,6	337,8	164,2	48,6
2. Сполучні території (екокоридори)	0,1	407,0	406,9	100,0
3. Буферні території	-	10,0	10,0	100,0
4. Відновні території	-	17,1	17,1	100,0
Всього	173,7	658,6	484,9	73,6

*Розроблено автором

Національний природний парк "Сколівські Бескиди" є заповідним куточком Східних Карпат. Розташований у південній частині Львівської області, він охоплює басейни річок Стрий та Опір і має площу 35 684 га. Найвища точка парку - гора Парашка (1268 м). На його території знаходиться Державний історико-культурний заповідник "Тустань", водоспад Гуркало та Східницьке родовище мінеральних вод.

Карпатські гори на Львівщині мають велике значення, пропонуючи чудові краєвиди у будь-яку пору року, величні гірські хребти, стрімкі потоки та сприятливі кліматичні умови для гірського туризму та гірськолижного відпочинку.

Ключові території (ядра каркасу) мають бути з'єднані «коридорами», можливе виділення буферних територій, що захищають коридори (охоронні зони) (рис. 3). Загальна площа структурних елементів екологічної мережі Львівської області подана у табл. 2.

Як показують дані у таблиці 2, землекористування структурних елементів екологічної мережі області станом на 2023 р. сформовано тільки на 26,4%, в тому числі ключових

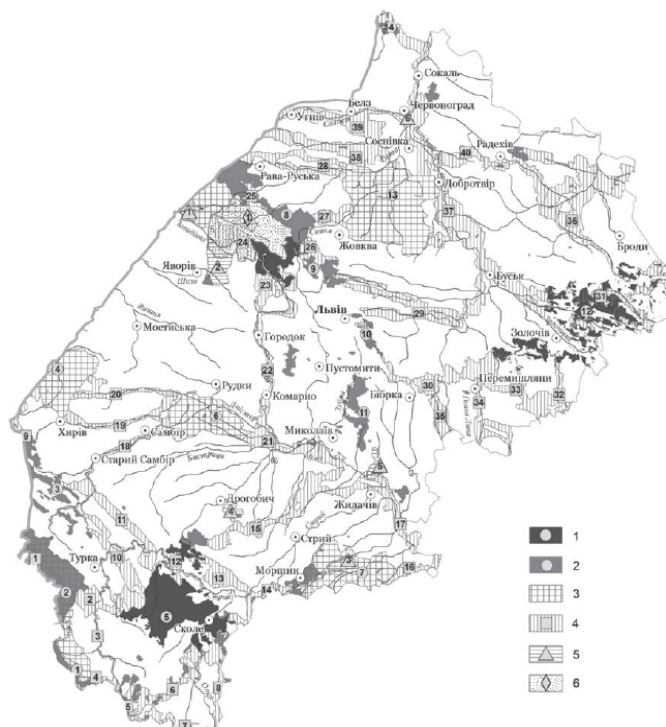
територій (природні ядра) на 51,4%, сполучних територій (екокоридори), буферних територій та відновних територій зовсім не сформоване.

В подальшому об'єднавши сформовані елементи екологічної мережі в єдину систему, можна сформува-ти картограму ключових елементів еколого-рекреаційного каркасу на території Львівської області. Характеристика існуючого та проектного землекористування елементів рекреаційного каркасу Львівської області приведено в табл. 3.

Як показують дані у таблиці 3 землекористування елементів рекреаційного каркасу області, що його існуюче землекористування станом на 2023 р. займає від проектного тільки 53,4%, в тому числі оздоровчого і рекреаційного 50%.

Використовуючи дані Схеми планування території Львівської області [11] та містобудівне зонування територій за основними типами землекористування (рис. 4) та (табл. 4) приведено аналіз тенденцій та прогноз змін в структурі основних типів землекористування області.

Використовуючи містобудівне зонування території нами визначено

Умовні позначення: Ключові території (природні ядра): 1 – природний заповідник, національні природні парки, 2 – регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища; 3 – перспективні території природно-заповідного фонду; 4 – сполучні території (екокоридори); 5 – відновні території; 6 – буферні території.

Рис. 3. Робоча схем-карта екологічної мережі Львівської області*

*сформовано автором з використанням джерела [9].

такі основні типи землекористування Львівської області:

1) урбанізаційний тип землекористування (змішане землекористування житлової та комерційно-громадської забудови, сільськогосподарське, природоохоронне та рекреаційне) з центрами в м. Львів, Червоноград, Дрогобич та м. Стрий;

2) сільськогосподарський тип землекористування;

3) оздоровчий та рекреаційний тип землекористування;

4) землекористування індустріальних парків прикордонних територій;

5) землекористування транспорту (в т.ч. міжнародних транспортних коридорів).

Як видно з приведених даних в (табл. 4), за 12-річний період площа землекористування за основними типами суттєво не перерозподілилася. Тип сільськогосподарського землекористування зменшився всього на 0,3%, замість намічених по Схемі - 1,5%. Площа землекористування житлової та громадської забудовани зросла лише на 0,1%, а передбачалось схемою на 0,4% та іншої забудови зросла на 0,6%. Площа земле-

3. Характеристика існуючого та проектного землекористування елементів рекреаційного каркасу Львівської області*

Назва землекористування за функціональним використанням елементів рекреаційного каркасу	Існуюча площа станом на 2021 р., тис. га*	Проектна площа по схемі, тис. га	+, - проектної площі до існуючої	
			тис. га	%
1. Ключові території екомережі	173,6	337,8	164,2	48,6
2. Землекористування оздоровчого призначення	0,6	1,2	0,6	50,0
3. Землекористування рекреаційного призначення	1,7	3,4	1,7	50,0
4. Землекористування історико-культурного призначення	1,2	1,3	0,1	7,7
5. Землекористування під забудовою рекреаційної інфраструктури	4,7	5,4	0,7	13,0
6. Землекористування парків, скверів і інше в містах та інших населених пунктах	2,1	2,3	0,2	8,7
7. Землекористування лісогосподарського призначення	13,3	18,0	4,7	26,1
Всього	197,2	369,4	172,2	46,6

*сформовано автором з використанням джерела [10].

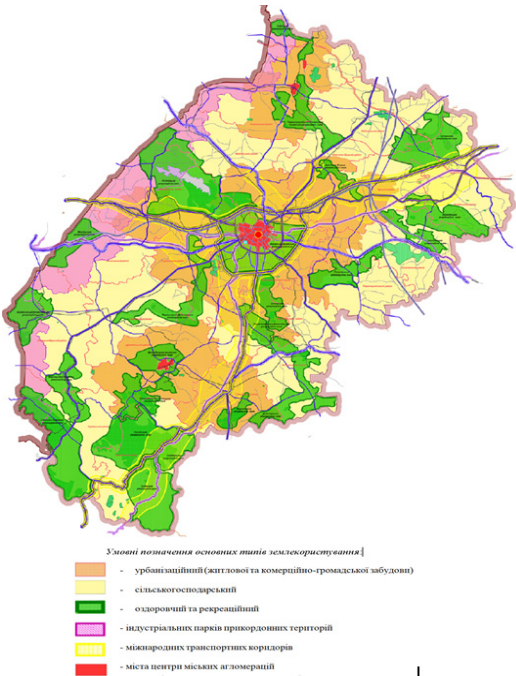

Рис. 4. Карта-схема зонування земель за основними типами землекористування Львівської області*

* Розроблено з використанням джерела [11].

4. Тенденції та прогноз змін в структурі основних типів землекористування Львівської області до 2035 р.*

Основні типи землекористування	Станом на 01.01.2008 р.		Станом на 01.01.2020 р.		Прогноз згідно Схеми планування до 2031 р.		Авторські пропозиції до 2035 р.	
	тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%
Площа території області, всього у тому числі за основними типами землекористування:	2183,1	100,0	2183,1	100,0	2183,1	100,0	2183,1	100,0
сільськогосподарський	1297,3	59,4	1290,2	59,1	1264,9	57,9	1253,7	57,4
лісогосподарський	693,8	31,8	694,7	31,8	728,5	33,4	711,0	32,6
житлової та громадської забудовані	20,2	0,9	22,7	1,0	26,3	1,2	29,0	1,3
транспорту, зв'язку, технічної інфраструктури	45,8	2,1	35,1	1,6	37,4	1,7	40,4	1,9
іншої забудови	43,2	2,0	57,5	2,7	51,8	2,5	74,5	3,5
водогосподарський	42,7	2,0	42,8	2,0	44,7	2,0	45,0	2,0
природоохоронний (заболочені та інші землі)	40,1	1,8	39,8	1,8	29,5	1,3	29,5	1,3
Крім того:								
рекреаційний та оздоровчий	1,9	0,1	9,1	0,4	6,4	0,3	12,3	0,6
природо заповідний	132,5	6,1	173,6	7,9	236,5	10,8	369,4	18,9
історико-культурний	1,1	0,1	1,1	0,1	1,1	0,1	1,3	0,1

* Розроблено автором з використанням джерела [11]

користування транспорту, зв'язку, технічної інфраструктури зменшилась на 0,5%.

Наразі можна спостерігати негативні зміни у трансформації природно-заповідного землекористування, площа якого зросла на 1,8%, а передбачалось її зростання майже в два рази з 6,1 до 10,8%. Площа землекористування ПЗФ та територій іншого природоохоронного призначення мала збільшитись, насамперед, за рахунок площі лісів, рекреаційних територій, сільськогосподарських угідь шляхом запровадження екологічного та «зеленого» туризму й інших заходів, що реально не відбулися. Площа лісів та інших лісовкритих площ на даний час не змінилася (проти

зростання на 1,6% за Схемою).

Наводячи аналіз поточного стану структури основних типів землекористування, автором розроблено власні пропозиції щодо розвитку землекористування в порівнянні із Схемою планування території Львівської області. Держгеокадастр не міг надати статистичну звітність з кількісного обліку земель станом на 1 січня 2023 року, оскільки до сьогодні відбувається верифікація даних державної статистичної звітності з кількісного обліку земель, яка зафіксувала відомості на 01 липня 2016 року, що перешкоджає проведенню аналізу розвитку землекористування України за його основними типами. В рамках даного дослідження використані дані

5. Прогноз розвитку землекористування за їх типами в розрізі районів Львівської області**

Основні типи землекористування	Львівська область, всього, тис. га	в тому числі по районах						
		Дрогобицький	Золочівський	Львівський	Самбірський	Стрийський	Червоноградський	Яворівський
Площа території області, всього, у тому числі за основними типами землекористування:	2183,1	145,4	288,7	497,8	324,7	389,1	299,7	237,7
сільськогосподарський	1253,7	72,4	186,7	345,0	177,0	187,6	198,7	130,4
лісгосподарський	711,0	62,1	84,5	106,3	129,0	169,7	79,3	81,2
житлової та громадської забудовані	29,0	2,9	3,3	8,2	4,2	3,9	3,6	2,8
транспорту, зв'язку, технічної інфраструктури	40,4	2,7	4,5	9,9	5,2	8,7	5,4	4,0
іншої забудови	74,5	57,9	7,6	20,4	7,6	11,7	9,9	9,8
водогосподарський	45,0	2,6	4,8	10,7	5,6	9,0	7,3	4,9
природоохоронний	29,5	19,5	3,4	4,0	3,4	6,5	2,4	10,1
Крім того:								
рекреаційний та оздоровчий	12,3	3,7	0,7	2,6	2,0	2,9	0,5	1,0
природо заповідний	369,4	50,3	22,4	41,9	38,6	79,5	15,0	21,8
історико-культурний	1,3	0,1	0,1	0,6	-	0,4	0,1	-

* Розроблено автором

Регіональної доповіді «Про стан навколишнього природного середовища Львівської області у 2020 році» [11].

Для вирішення завдань соціально-економічного розвитку Львівської області, необхідно буде вирішити низку великих системних проблем, спричинених насамперед відсутністю нормальної інфраструктури, в тому числі і рекреаційно-туристичної, яка спрямована не лише на підвищення туристичної та рекреаційної привабливості, соціальної значущості, але й має нести у собі захисні функції. У зв'язку із цим, нами розроблено прогноз розвитку землекористування за основними його типами в розрізі районів області (табл. 5).

Хотілося б зазначити, що прогнозні зміни структури землекористування за його основними типами в розрізі районів області здійснено на основі інтегрованого планування землекористування територіальних громад.

Крім того, необхідно провести роботи з створення та ведення реєстру рекреаційного землекористування, що включає інформацію про природно-рекреаційні та культурно-історичні об'єкти, а також вирішення питання про включення до державного земельного кадастру (у частині реєстру меж земельних ділянок) нових об'єктів рекреаційного землекористування (як багатофункціонального землекористування за відповідними

рекреаційними підтипами землекористування).

Наявність таких територій сприятиме інформаційному забезпеченню запровадження системи державних і суспільних заходів та механізмів підтримки кластерних ініціатив, що забезпечують підвищення конкурентоспроможності територіальних громад, підприємств, розвитку природоохоронної та рекреаційної діяльності, збереження об'єктів культурної спадщини, розвитку інститутів, стимулюють формування кластерів, а також забезпечують впровадження інновацій, зниження ризиків для потенційних інвесторів.

Отже, виділення подібних кластерів може стати основою сталого розвитку територіальних громад, інвестори отримають достовірні відомості про фактичне розташування ділянок з певними межами, що дозволить уникнути проблемних ситуацій.

Висновки та пропозиції

Підвищення інвестиційного потенціалу регіону та забезпечення сталості розвитку землекористувань пропонується здійснювати шляхом формування еколого-рекреаційного каркасу, що забезпечить поєднання функцій природоохоронної та рекреаційної системи з можливим встановленням спеціальних землепорядних регламентів та режимів використання територій. На основі аналізу існуючих землекористувань, що формують каркас запроєктовано ключові елементи каркасу на основі поєднання територій екомережі та основних типів землекористувань оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, рекреаційної інфраструктури, парків,

скверів і інше в містах та населених пунктах Львівської області.

На основі містобудівного зонування для території Львівської області визначено основні типи землекористування: 1) урбанізаційний (змішане землекористування житлової та комерційно-громадської забудови, сільськогосподарське, природоохоронне та рекреаційне) з центрами в м. Львів, Червоноград, Дрогобич та м. Стрий; 2) сільськогосподарський; 3) оздоровчий та рекреаційний; 4) землекористування індустриальних парків прикордонних територій; 5) землекористування транспорту (в т.ч. міжнародних транспортних коридорів).

Розроблено авторські пропозиції щодо прогностичної структури розвитку землекористування за основними його типами в області та в розрізі новостворених районів. Важливим є створення реєстру рекреаційного землекористування та внесення інформації до системи державного земельного кадастру для отримання достовірних відомостей та забезпечення раціонального використання ресурсу.

Список використаної літератури

1. Третьак А.М. Формування екомережі України як екологічного каркасу природоохоронного землекористування в контексті сталого розвитку. Екологічна безпека та збалансоване природокористування в агропромисловому виробництві : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 1–3 лип. 2015 р. Київ : ІАІП НААН, 2015. С. 185–190.
2. Кагало О. О. Принципи розбудови екомережі та вибору її територіальних елементів: українська практика та європейський досвід. Розвиток заповідної справи в Україні і формування Пан'єв-

- ропейської екологічної мережі : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. м. Рахів, 11–13 листопада 2008 р. Рахів, 2008. С. 195–200.
3. Територіально-просторове планування землекористування / Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Третяк Н.А. Біла Церква : «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 168 с.
 4. Організація землекористування ділянок природно-заповідного фонду / Третяк А.М., Третяк В.М., Гунько Л.А., Гетманчик І.П. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 186 с.
 5. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Гунько Л. А., Капінос Н. О. Філософія зонування земель в Україні в контексті територіально-просторового планування землекористування територіальних громад. *Економіка та держава*. 2022. № 4. С. 13–19.
 6. Дорош Й.М., Дорош О.С. Теоретико-методологічні засади формування обмежень у використанні земель та обтяжень прав на земельні ділянки : монографія. Херсон : Грінь Д.С., 2016. 652 с.
 7. Регіональна доповідь «Про стан навколишнього природного середовища Львівської області у 2015 та 2020 році» / Д-мент екології та природних ресурсів Львівської державної адміністрації. Львів. 2021. 212 с. URL: <https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/Regionalna-dopovid-Lvivska-ODA-2021.pdf>
 8. Звіт про створення (передачу) науково-технічної документації складання аналітичного звіту за результатами проведення містобудівного моніторингу схеми планування території Львівської області (остаточний). ДП «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «ДІПРОМІСТО» імені Ю. М. Білоконя». Київ, 2023. 168 с.
 9. Про екологічну мережу України : Закон України від 24 черв. 2004 р. № 1864-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
 10. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Львівській області в 2021 році. URL: <https://drive.google.com/file/d/1QOIYQ-S07NZVOVr-b9lwrgOOZpmEzDva/view>
 11. Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років. URL: <https://loda.gov.ua/documents/499999>.
 12. Природно-заповідний фонд. URL: <https://deplv.gov.ua/pryrodno-zapovidnyj-fond/>
-

References

1. Tretiak, A. M. (2015). Formuvannya ekomerezhi Ukrainy yak ekolohichnoho karkasu pryrodokhoronnoho zemlekorystuvannya v konteksti staloho rozvytku [Formation of ecological networks in Ukraine as an ecological framework of the environmental land use in the context of sustainable development]. *Ecological safety and balanced nature-use in agro-industrial production. Proceedings of International Scientific and Practical Conferences*, 185–190.
2. Kahalo, O. O. (2008). Pryntsyipy rozbudovy ekomerezhi ta vyboru yiyi terytorial'nykh elementiv: ukraïns'ka praktyka ta yevropeys'kyi dosvid [Principles of eco-network development and choice of its territorial elements: Ukrainian practice and European experience]. *Development of reservation business in Ukraine and formation of pan European ecological network: proceedings of International Scientific and Practical. Rakhiv: Ukraina. CJSC "Nadvirnianska drukarnia"*, 195–200.
3. Tretiak, A. M., Tretiak, V. M., Priadka, T. M., Tretiak, N. A. (2022). Terytorial'no-prostorove planuvannya zemlekorystuvannya [Territorial and spatial planning of land use]. *Bila Tserkva : "Bilotserkivdruk" LLC*, 168.

4. Tretiak, A. M., Tretiak, V. M., Hunko, L. A., Hetmanchyk, I. P. (2019). Orhanizatsiya zemlekorystuvannya dilyanok pryrodno-zapovidnoho fondu [Organization of land use of the plots of natural reserve fund]. – Monograph. Kyiv, Ukraina. PC "Komprynt". 186.
5. Tretiak, A. M., Tretiak, V. M., Priadka, T. M., Hunko, L. A., Kapinos, N. O. (2022). Filosofiya zonuvannya zemel' v Ukrayini v konteksti terytorial'no-prostorovoho planuvannya zemlekorystuvannya terytorial'nykh hromad [Philosophy of land zoning in Ukraine in the context of territorial and spatial planning of the land use of territorial communities]. *Economics and State*. 4, 13–19.
6. Dorosh, Y. M., Dorosh, O. S. (2016). Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannya obmezhen' u vykorystanni zemel' ta obtyazhen' prav na zemel'ni dilyanky [Theoretical and methodological fundamentals of setting limitations of land use and encumbrances on land rights]. Kherson, Hrin D.S., 652.
7. Regional report "On environmental conditions in Lviv region in 2015 and 2020". (2021). Department of Ecology and Natural Resources of Lviv State Administration. Lviv. 212.
8. Report on the creation (transfer) of the scientific and technical documentation of analytical reporting on the results of city-planning monitoring of the scheme of Lviv region area planning (final). SE "Ukrainian State Scientific and Research Institute of City Planning "DIPROMISTO" named after Yu.M. Bilokin". Kyiv, Ukraina: 2023. 168.
9. Law of Ukraine "On Ecological Network of Ukraine" Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
10. Regional report on environmental conditions in Lviv region in 2021. Available at: <https://drive.google.com/file/d/1QOIYQ-S07NZVOVr-b9lwrgOOZp-mEzDva/view>
11. Strategy of Lviv region development for 2021-2027. Available at: <https://loda.gov.ua/documents/49999>.
12. Nature reserve fund. Available at: <https://deplv.gov.ua/pryrodno-zapovidnyj-fond/>

Zanchuk O.

PECULIARITIES OF PLANNING THE ECOLOGICAL-RECREATIONAL FRAMEWORK OF LAND USE SYSTEM IN LVIV REGION

LAND MANAGEMENT, CADASTRE AND LAND MONITORING 2'24: 41-56.

<http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2024.01.04>

Abstract. It has been found that the ecological framework of the land use system is a set of core components that have different levels and are located on the principle of "from general to specific", and components united by ecological corridors of the ecological network. For Lviv region, the ecological framework of the land use system is the basis for the ecological and recreational framework. After all, active anthropogenic activity and the growing influence of recreational activities (which covers all types of recreation, including tourism and other activities) have necessitated the creation of a framework involving territories for the development of service infrastructure. The author defines the concept of ecological and recreational framework, which should be understood as a territory with subordinate units of natural and recreational resources, which are united by ecological links to protect and preserve the territories, as well as to ensure rational recreational land use. One of the key differences of the ecological and recreational framework is, first of all, the unification of not only natural areas, but also areas of tourist attraction with existing infrastructure, i.e., the inclusion in this system of, for example, ecological and recreational clusters to devel-

op the economy and attract investment in the region, increase the efficiency of the use of existing recreational areas, and create and promote new types of recreation for the region.

An analysis of the land use of the structural elements of the ecological network of Lviv region as of 2023 is carried out. It which shows that the region has formed only 26.4% of the territory, including the land use of key areas (natural cores) by 51.4%, land use of connecting areas (eco-corridors), buffer areas and restoration areas has not been formed at all. Using the data of the ecological framework of the land use system, the elements of the recreational framework of the region are proposed. Having carried out urban planning zoning of the territory, the main types of land use in Lviv region are determined.

The composition of land use by the main types in the context of the region's districts is analyzed, which allowed to develop a forecast structure of their development and, in particular, recreational land use until 2035.

Key words: *ecological-recreational framework of land use system, ecological network, land zoning by land use types.*
